

Geelbloeiende Magnolia's in het Arboretum Wespelaar

Dr. K. Camelbeke

Geelbloeiende Magnolia's; het blijft een vreemde en onbekende combinatie, want in ons collectief geheugen staan magnoliabloemen nu eenmaal gegrift als wit, roze of paars. Bovendien hebben geelbloeiende Magnolia's nog steeds niet de voortuin of het doorsnee tuincentrum bereikt, hoewel één van de eerste geelbloeiende selecties, 'Elizabeth', reeds in 1977 door de Brooklyn Botanic Garden werd geïntroduceerd.

Na veel kruisings- en selectiewerk is inmiddels het aantal bekende geelbloemige Magnolia-cultivars tot boven de honderd gestegen. In dit artikel worden de soorten en cultivars besproken die het meest bekend zijn en die er kwalitatief gezien bovenuit springen. Het betreft vooral een persoonlijke keuze van de auteur, die veel ervaring heeft opgedaan met het sortiment in Arboretum Wespelaar.

De lijst van geelbloemige Magnolia's die in de loop van de jaren door Arboretum Wespelaar is samengesteld, telt momenteel 104 namen, en dit is dan nog zonder de cultivars die ook geelbloeiend zouden kunnen zijn maar waarvan nog geen bloei of foto's gezien zijn! Deze 104 taxa hier uitgebreid bespreken is onbegonnen werk en zonder twijfel niet zo interessant voor de lezer. Daarom de keuze om in dit artikel te focussen op soorten en cultivars die er om een of andere reden bovenuit steken (met aanbevolen selecties in het **vet** gedrukt). Het betreft een persoonlijke keuze en commentaar op deze selectie is zeker welkom! Een meer objectieve studie werd recent gepubliceerd door Donna C. Fare (2011). Het aantal besproken taxa in deze studie was echter relatief beperkt en een verdere evaluatie van de geplante exemplaren is noodzakelijk. Een andere publicatie die een belangrijke basis vormt voor dit artikel, is die van de Spoelberch (2003), die een mooi overzicht en beoordeling geeft van de eerste introducties.

De soorten

Meerdere *Magnolia*-soorten, die winterhard zijn in ons klimaat, kunnen crèmekleurige bloemen hebben. Dit is onder andere het geval bij bepaalde individuen van *Magnolia fraseri* en *M. denudata*, hoewel men kan betwijfelen of de planten met crèmekleurige bloemen die aan *M. denudata* worden toegeschreven wel degelijk tot deze soort behoren (bijvoorbeeld *M. denudata* 'Sawada's Cream' en *M.* 'Fei Huang' (YELLOW



119. De bloemen van *M. fraseri* worden vaak als crèmekleurig beschreven.

RIVER).

De enige winterharde soort die effectief en wezenlijk heeft bijgedragen tot de gele kleur bij Magnoliabloemen is de Amerikaanse soort *M. acuminata*. Er bestaan minstens 28 selecties van *M. acuminata*. Hoewel de meeste hiervan werden geselecteerd omwille van de goed



120. *M. acuminata* 'Kinju' heeft kleine maar goed gele bloemen.



121. *M. acuminata* 'Seiju', de zogenaamde "blauwe Magnolia".

gepigmenteerde gele bloemen, zijn er toch uitzonderingen die om een andere reden werden benoemd, zoals 'Aurea' die werd geselecteerd omwille van zijn bontbladige bladeren, 'Allison' omwille van zijn mooie herfstverkleuring, 'Ontario' omwille van zijn noordelijke afkomst en 'Blue Opal' en 'Seiju' omwille van hun "blauwe" bloemen. Veel van deze cultivars bleken in Wespelaar helaas moeilijk te groeien.

Deze ontmoedigende resultaten zijn soms aan de verzorging te wijten (schade door reeën bijvoorbeeld), maar meestal lag de oorzaak bij winter- en/of lentevorst. Van bovenstaande selecties worden *M.* 'Kinju' (goede gele kleur) of 'Seiju' (bewaasde en bijzondere blauwgroene tepalen) aanbevolen. Deze laatste is wellicht een selectie van *M. acuminata* var. *subcordata*.

Magnolia acuminata

M. acuminata is een boom die wordt aanbevolen ondanks de relatief kleine bloemen, die goed verstopt zitten in de kruin. Bij jonge individuen is de vorm van de kruin bijna perfect eirond en de relatief grote bladeren zorgen voor een exotische sfeer in de tuin. Bovendien is het één van de weinige Magnolia's met een goede herfstkleur. De boom wordt echter (veel) te groot voor de

doorsnee tuin. Ook in verzamelingen is het aan te raden de exemplaren af en toe te vervangen, aangezien de kroon na een tijd zo hoog komt te staan dat enkel nog de stam zichtbaar is (die overigens wel een aantrekkelijke schors heeft). De zuidelijke variëteit *M. acuminata* var. *subcordata* wordt in de *Flora of North America* niet als apart taxon erkend. Vanuit een tuinbouw- en kwekersstandpunt is het echter een bruikbare groepsindeling. *M. acuminata* var. *subcordata* blijft namelijk vaak kleiner en de bloemen hebben een intensere gele kleur in vergelijking met een typische *M. acuminata*. Er zijn al minstens 7 selecties van *M. acuminata* var. *subcordata*, waarvan 'Mister Yellowjacket' het meest onze aandacht opeist. 'Miss Honeybee' is waarschijnlijk de meest bekende, aangezien deze vaak succesvol gebruikt werd in kruisingsprogramma's en een uitstekende ouder bleek te zijn voor vele goed geelbloeiende *Magnolia* hybriden. In Arboretum Wespelaar is 'Miss Honeybee' al drie keer aangeplant maar spijtig genoeg telkens zonder succes.

Eerste generatie hybriden

De meeste selecties van *M. ×brooklynensis* (= *M. acuminata* × *liliflora*) zijn niet geelbloeiend,

vanwege de paarse bloemkleur van één van de ouders, *M. liliflora*. Deze die wel geelbloeiend zijn (vaak *acuminata* var. *subcordata* terugkruisingen), zijn meestal goede planten, maar de bloemen kunnen soms een roze schijn hebben die de puristen onder ons zullen afstoten (bv. 'Hattie Carthan'). Eén *M. ×brooklynensis* selectie is essentieel: '**Yellow Bird**'. De bloemen hebben een goede diepe gele kleur, maar zijn relatief klein en verschijnen samen met de bladeren. De bloemen zitten echter niet verstopt, wel integendeel. Ze zijn zelfs zichtbaar vanop grote afstand. De oudste plant in Arboretum Wespelaar, die nu 28 jaar oud is, heeft de habitus van een oude knoestige appelboom en is voor vele bezoekers één van de favorieten.

Eén van de best geslaagde eerste generatie kruisingen tot nu toe is *M. acuminata* × *denudata*, waaruit al minstens 17 benoemde selecties zijn ontstaan. Door de jaren heen zullen er zonder twijfel een aantal selecties verdwijnen, aangezien de onderlinge verschillen te subtiel zijn voor de gemiddelde *Magnolia* liefhebber. De Chinese *M. denudata* is in ons maritiem klimaat meestal een meerstammige struik, of soms een kleine maar brede boom. De sneeuwwitte bloemen met 9 bloemdekbladen verschijnen



122. *M. ×brooklynensis* 'Yellow Bird' bestaat al vanaf 1984 en blijft een uitstekende selectie.



123. *M.* 'Elizabeth' blijft één van de beste selecties voor vroege, lichtgele bloemen.

zeer vroeg (midden maart in ons klimaat). De kruising met de grote, later bloeiende *M. acuminata* zal dus leiden tot grote planten die vroeg bloeien (vóór het verschijnen van het blad). De bloemen zijn logischerwijze lichtgeel (geel is in dit geval vaak een eufemisme). Wanneer er slechts plaats is voor één plant, blijft: **'Elizabeth'** de beste keuze. Deze plant is betrouwbaar en perfect winterhard. "Robuust, sterk en een goede all-rounder" is Stefan Cover's oordeel (2009). Deze selectie behoeft wel een grote tuin, aangezien 'Elizabeth' de groeikracht heeft van *M. acuminata* en in de loop van de tijd dus een grote boom wordt.

Geel of bleek?

De allereerste gele *Magnolia* die tot bloei komt, is 'Petit Chicon'. De bloemen zijn iets bleker dan die van 'Elizabeth', maar verschijnen 6 à 10 dagen vroeger waardoor ze altijd de aandacht trekken. Stefan Cover (2009) stelt in zijn interessant overzicht over gele *Magnolia* hybriden dat *M.* 'Goldfinch' in alle opzichten beter is dan 'Elizabeth', maar dat de plant vroeger bloeit en daardoor helaas vaak teleurstelt bij late vorst. In Wespelaar is dit bevestigd; reeds één exemplaar van deze selectie is verloren gegaan door vorst.

Het tweede exemplaar is nog te jong om geëvalueerd te worden. 'Ivory Chalice' groeit zeer snel en wordt een indrukwekkende, recht opgaande boom. Zijn vaasvormige bloemen zijn echter te bleek om opgenomen te worden in een overzicht van de geelbloeiende *Magnolia*'s. 'Sundance' is even bleek, maar blijft vooral op warme zonnige dagen een aantrekkelijke plant, door het verrassende effect van de terugslaan bloemdekbladeren. Een cultivar die vaak besproken wordt en over wie al veel inkt is gevloeid, is *M.* 'Butterflies'. In volle bloei maakt deze plant inderdaad een goede indruk, maar de plant stelt vaak teleur door de povere habitus en slordige bloemvorm; geen aanrader dus. 'Legend' heeft de laatste jaren zowel positief als negatief commentaar gekregen. Deze selectie heeft bloemen die typisch zijn voor de kruising en is daarom waarschijnlijk geen verbetering, maar 'Legend' is wel rijkbloeiend en de plant heeft een mooie vorm. De mooie herfstkleuren zijn waarschijnlijk de voornaamste reden waarom de boom in Wespelaar tot nu toe aan de kettingzaag ontsnapt is. Een aantal van de kruisingen tussen *M. acuminata* en *M. denudata* hebben een prefix 'Golden' of 'Yellow' gekregen: bijvoorbeeld 'Golden Endeavour', 'Golden Gala', 'Golden



124. *M. 'Petit Chicon'* is de gele Magnolia die elk jaar het vroegst tot bloei komt.

Pond' of 'Golden Sun'; 'Yellow Fever', 'Yellow Garland', 'Yellow Joy' of 'Yellow Sea', maar ze zijn zonder uitzondering gewoon als bleek te catalogeren. Wie op zoek is naar een écht gele bloemkleur moet op zoek naar een andere kruising.

Bloed van *M. ×soulangeana*, *M. kobus* en *M. stellata*

M. acuminata is gekruist geweest met nog verschillende andere soorten en hieruit zijn enkele goede planten ontstaan, zoals 'Limelight' en 'Yellow Lantern' (*acuminata* (of 'Miss Honeybee') × *soulangeana* 'Big Pink') of 'Lemon Star' (*acuminata* × *kobus* 'Norman Gould'). In Arboretum Wespelaar groeit er een mooie kruising tussen *M. acuminata* en *M. cylindrica*, die onder andere door zijn prachtige herfstkleuren geliefd is bij bezoekers en kwekers maar voorlopig enkel onder zijn identificatienummer 95011-C wordt vermeerderd. Er wordt door de auteur getwijfeld om er een naam aan te geven, omdat er al zoveel geelbloemige cultivars bestaan.

De meest innovatieve eerste generatie kruising was zeker en vast '**Gold Star**' (*M. acuminata* var. *subcordata* 'Miss Honeybee' × *M. stellata* 'Rubra'). *Magnolia* liefhebbers en specialisten



125. De bleke bloemen van *M. 'Sundance'* hebben op warme, zonnige dagen terugslaan de bloemdekbladeren.



126. *M.* 'Gold Star' heeft mooie, vorstbestendige, bleekgele, stellata-achtige bloemen.

zijn unaniem positief over deze selectie, die de gele bloemen en habitus van *M. acuminata* var. *subcordata* combineert met de sierlijke, vroege, stervormige bloemen van de Japanse *M. stellata*. Hierdoor heeft 'Gold Star' aantrekkelijke, vorstbestendige, eerste klasse, bleekgele 'stellata-achtige' bloemen. De plant blijft echter niet klein zoals *M. stellata*. Het enige *stellata*-achtige kenmerk van deze bomen zijn in feite de bloemen, terwijl alle andere kenmerken eerder aan *subcordata* doen denken.

Tweede generatie kruisingen en verder

Veel welbekende Magnoliakwekers en -liefhebbers hebben bovenstaande eerste generatie hybriden gekruist met *M. acuminata* of andere geelbloeiende hybriden om nog intensere kleuren of betere tuinplanten te bekomen. Deze grote lijst bestaat ook weer uit minstens 39 benaamde selecties! De keuze van de daaruit besproken taxa in dit artikel is natuurlijk persoonlijk. De focus ligt op de Europese selecties, aangezien deze in het Arboretum ondertussen uitgegroeid zijn tot goede exemplaren en dus makkelijk te observeren en evalueren zijn. De Amerikaanse selecties in het Arboretum Wespelaar zijn vaak te jong om reeds grondig te evalueren. Een goe-

de bespreking van deze Amerikaanse selecties is terug te vinden in het artikel van Cover (2009). Een interessante cultivar, wat grootte betreft, is *M.* 'Banana Split' [(*'Woodsman'* × *'Lennei'*) × *'Elizabeth'*]. De bloemen zijn enorm groot (tot 27cm diameter), maar eerder bleek met witte, roze en groene tinten. De zusterzaailing 'Green Snow' is te bleek om in dit artikel opgenomen te worden en is een naam en selectie die eigenlijk beter vergeten zou worden.

Onze meest recente selectie werd *M.* 'Butter-bowl' (*'Yellow Bird'* × *'Sundance'*) genoemd. Deze bijna 20 jaar oude boom is 5 m hoog en 6 m breed en heeft een mooie, perfect ronde habitus. De compacte bloemen, die net voor de bladeren verschijnen, zijn goed geel met een tintje roze. De cultivarnaam is afgeleid van de opgaande bloemvorm, die door de korte, ronde bloemdekbladeren op een kopje lijkt. Deze selectie wordt zeker aangeraden, maar de auteur is allicht een beetje bevooroordeeld.

Nieuwe kruisingen van *M. acuminata*

Een andere zeer succesvolle kruising, tussen *M. acuminata* var. *subcordata* 'Miss Honeybee' en *M.* 'Elizabeth', werd door August Kehr gemaakt in 1991. Uit deze kruising werden drie goed



127. *M.* 'Banana Split' heeft zeer grote openvallende bloemen.



128. *M.* 'Butterbowl' heeft mooie, compacte, goed gele bloemen en een perfect ronde kroon.



129. *M. 'Honey Liz'* heeft indrukwekkende, grote, diepgele bloemen en zeer grote bladeren.



130. *M. 'Anilou'* heeft dieper gele bloemen dan 'Lois' maar heeft ook een minder vroege bloei.



131. De bloemen van *M.* 'Maxine Merrill' hebben een perfecte vorm en vallen mooi op.

geelbloeiende zaailingen benaamd: 'Honey Beth', 'Honey Flower' en 'Honey Liz'. 'Honey Liz' heeft ongetwijfeld de meest indrukwekkende bloemen: ze zijn groot, slap en diepgeel. De boom heeft een mooie opgaande vorm, maar geënte exemplaren kunnen een iets onregelmatigere habitus vertonen. Naar mening van de auteur zijn de ronde bladeren een beetje te groot en onverzorgd op de jonge bomen. De bloemkleuren kunnen van seizoen tot seizoen sterk verschillen. In bepaalde jaren waren de bloemdekbladeren van 'Honey Flower' zelfs geler dan die van 'Honey Liz'. Over het algemeen heeft 'Honey Flower' betere, minder "floppy" bloemen. 'Honey Beth' heeft opvallende bladeren en de opgaande habitus is beter gevormd dan bij 'Honey Liz'. De bloemen zijn bleker en kleiner dan die van zijn zusterzaailingen, maar het is een goede rijkbloeiende boom (helaas werd hij op zijn originele standplaats omgehakt om plaats te maken voor 'Honey Flower').

Een andere kruising waaruit twee interessante planten ontstonden, is *M. acuminata* × (*acuminata* × *denudata*). *M.* 'Lois' is een uitstekende, recht opgaande, rijkbloeiende cultivar, die doet denken aan *M.* 'Elizabeth' maar dieper gele bloemen heeft en later bloeit. *M.* 'Anilou'

(*acuminata* × 'Elizabeth') heeft nog dieper gele bloemen dan 'Lois', maar bloeit later, ongeveer gelijktijdig met de donkergeel bloeiende selecties. Het lijkt er wel op dat beide selecties in de loop van de tijd grote bomen zullen worden (vergeet niet dat ze 75% *acuminata* bloed door hun vaten hebben stromen).

Van geel naar diepgeel

De auteur is altijd al een bewonderaar geweest van *M.* 'Maxine Merrill' ('Miss Honeybee' × *loebneri* 'Merrill'). De bloemen zijn niet echt diepgeel maar hebben een bijna perfecte vorm die goed tot uiting komt op de boom. Spijtig genoeg staat deze selectie aangeplant in het Magnoliaperk van Arboretum Wespelaar met de meest diepgele *Magnolia*'s, waardoor de plant minder tot zijn recht komt.

Voor diepgele bloemen blijven ('Miss Honeybee' × 'Gold Crown') de beste ouders, en we willen dan ook Dr. Kehr bedanken voor het zaad van deze kruising dat hij met Arboretum Wespelaar deelde. Drie zaailingen uit deze kruising werden benoemd: 'Daphne', 'Green Bee' en 'Olivia'. Het is meestal *M.* 'Daphne' die ieders aandacht trekt! De bloemen zijn goed diepgeel en opgaand en staan fraai gepositioneerd op het



132. *M. 'Daphne'* blijft tot op heden de beste geelbloeiende Magnolia. De bloemen zijn goed diepgeel en compact en vallen erg op, ook als de boom in blad staat.

einde van de takken. Hierdoor zullen ze altijd mooi opvallen, zelfs wanneer de boom vol bladeren staat. De moederplant (geplant in 1995) is nu ongeveer 5 meter hoog, wat klein is voor een *M. acuminata* hybride van bijna 20 jaar oud! Geënte exemplaren zijn krachtiger, maar lijken toch een relatief compacte habitus te behouden. De uitzonderlijke kwaliteiten van *M. 'Daphne'* werden recent ondermeer bevestigd door Jaimie Parsons (2013) hoofd tuinier en manager van het Caerhays Estate in Cornwall, dat trouwens een NCCPG (Plant Heritage) National Magnolia Collection huisvest.

Gele Magnolia's met AGM

In mei 2013 werd door de Royal Horticultural Society een nieuwe, gewijzigde lijst van AGM (Award of Garden Merit) planten uitgebracht. Dit prestigieuze label wordt enkel toegekend aan planten die uitmuntend zijn en aan verschillende criteria voldoen zoals beschikbaar zijn in de handel, stabiliteit van de kenmerken (ook qua habitus en kleur), redelijk resistent zijn tegen ziekten of plagen en dergelijke meer. Van de 42 geselecteerde *Magnolia* taxa zijn er slechts 5 met gele bloemen: 'Daphne', 'Elizabeth', 'Gold Star', 'Lois' en 'Yellow Lantern'. We kunnen

enkel volledig akkoord gaan met deze uitstekende keuze.

Conclusie

Hoewel er reeds een enorm aantal geelbloeiende *Magnolia*'s werd geselecteerd en benoemd, blijft de hamvraag open: zullen we ooit een winterharde, goed gevormde, vroegbloeiende, compacte *Magnolia* hebben met diepgele bloemdekbladeren die opengaan voor de komst van de bladeren? De diepgele selecties zijn meestal laatbloeiers. Enerzijds blijft de mogelijke schade door late lentevorst hierdoor gelukkig beperkt, anderzijds zullen de bloemen hierdoor vaak samen met de bladeren verschijnen en zal het bloeispektakel veel minder overweldigend zijn dan bij de vroegbloeiende soortgenoten. Deze vroegbloeiende selecties kunnen werkelijk adembenemend zijn, wanneer het enorme aantal bloemen verschijnt vóór het ontluiken van de bladeren. Ze zijn echter wel gevoeliger voor vorstschade. Bovendien zal de invloed van *M. denudata* of andere vroegbloeiers altijd voor bleke tot zeer bleke kleuren zorgen.

De zoektocht naar een kleine, vroegbloeiende *Magnolia* met diepgeel gekleurde bloemen blijft verdergaan.

Dank

Een oprecht dankjewel aan Laura Wester voor het vertaalwerk, Joke Ossaer voor de hulp met het samenstellen van de lijst met geelbloeiende taxa en Philippe de Spoelberch voor het delen van foto's, kennis en ervaringen.

Literatuur

COVER, S. (2009): The performance of yellow *Magnolia* hybrids in a modified continental climate - *Magnolia* 86: 5–17.

DE SPOELBERCH, P. (2003): Yellow *Magnolias*

at Herkenrode and Arboretum Wespelaar - *Rhododendrons with Camellias and Magnolias* 2003: 12–15.

FARE, D.C. (2011): A comprehensive evaluation of yellow-flowering *Magnolias* - *Magnolia* 46 (90): 13–29.

PARSONS, J. (2013): *Magnolias at Caerhays - Rhododendrons, Camellias and Magnolias* 2013: 53–57.

Dr. K.(Koen) Camelbeke

Directeur van Arboretum Wespelaar in België.

Summary

Yellow-flowering Magnolia are relatively unknown, since the majority of species flower white, pink or purple. One of the oldest and best known yellow introductions is M. 'Elizabeth', introduced in 1977. At the moment the number of yellow Magnolia cultivars has risen to more than 100. In this article the best and the best-known cultivars are described. The quality was judged as a personal choice by the author, who has had much experience with this genus in Wespelaar Arboretum in Belgium. The article also explores where the yellow colour comes from (M. acuminata), the first generation of hybrids, the improvements made to the yellow flower colour, and we draw an end conclusion. The quest for a small, early-flowering Magnolia with deep yellow flowers still continues.